

Steinbeck : *Oameni și șoareci*) sau de ideile demascării burgheziei, care imprumută, în scopurile ei proprii, lozincile revoluționare ale maselor (V. Kataev : *Drumul florilor*).

În alcătuirea tematică a acestui interesant repertoriu, care numără un mare număr de piese aparținând unor autori progresiști din multe țări și din epoci diferite (nu lipsesc n'ci *Bădăranii* lui Goldoni), precum și unora dintre cei mai valoroși autori naționali (Jirasek, de pildă, cu *Poveste filozofică*, sau Klicpera cu *Amarnicul cerb* etc.), se ține seama de toate coordonatele care conferă teatrului contemporan nu numai o mare valoare estetică, ci și un înalt sens educativ, capabil să contribuie pe căi diferite, dar la fel de eficace, la sudarea conștiinței socialiste a poporului cehoslovac. Nu sînt ocolite, astfel, nici piesele pentru copii și tineret (Borisov : *Cheia de aur*; Lamek : *feeria Groparii veseli*; Marșak : *Casa pisicii* etc.), care își au locul lor bine stabilit în repertoriul și programele de spectacole ale celor șase formații ale acestui teatru, ce prezintă unele spectacole și în limba germană.

S-ar mai putea cita, din acest bogat repertoriu, Korneiciuk cu *Platon Krecet*, Tirso de Molina cu *Pioasa Martha*, Balzac cu *Colonelul Chabert*, Ibsen, Rozov, autori germani : Bayerl, cu o piesă pe tema reconstrucției socialiste a agriculturii, *Constatarea*, Fabian cu *Maria Hedar* etc., precum și românul Mihail Sebastian cu *Steaua fără nume*.

Esențial este însă că, adunînd în jurul teatrului un mare număr de actori tineri și asigurîndu-le o solidă formație artistică, prin marea varietate a repertoriului și nu mai puțin marea varietate a spectatorilor, Teatrul Sătesc realizează o dublă și valoroasă operă : o susținută acțiune de culturalizare și educare a maselor pe de o parte, și crearea în perspectivă, pe de altă parte, a unor solide formații actoricești, crescute în contactul cel mai strîns cu poporul. Pentru că, în viitor, cele șase actuale formații ale Teatrului Sătesc se vor alătura, ca ansambluri artistice permanente, teatrelor raionale din cele patru colțuri ale Cehoslovaciei.

Jean Grosu

„POET AL NAȚIUNII, AL PĂCII ȘI AL SOCIALISMULUI”

La moartea lui Johannes R. Becher

Johannes Robert Becher, cel mai de seamă poet german contemporan, poetul luptător pentru libertatea socială și națională a poporului german, a decedat în dimineața zilei de 11 octombrie 1958 în urma unei grele suferințe. Moartea sa constituie o pierdere grea și de neînlocuit, atît pentru poporul german și mișcarea sa muncitorească revoluționară, cit și pentru întreaga omenire progresistă. Opera poetului Johannes R. Becher aparține astăzi, prin perfecțiunea sa artistică și prin conținutul său profund și umanist, nu numai patrimoniului etern al acelei Germanii care a pășit pe drumul unui viitor luminos, ci al întregii omeniri progresiste. Cîntîm în Becher pe acel poet și luptător care a fost, timp de 40 de ani, stegarul reprezentativ al literaturii germane revoluționare. Au fost ani de luptă fără preget și de eroism pentru clasa muncitoare germană și pentru partidul ei, cărula Johannes R. Becher i-a fost totdeauna cel mai credincios fiu.

Becher s'a născut la 22 mai 1891, la München, tatăl lui fiind funcționar judecătoresc superior. El a frecventat școala elementară și liceul la München, urmînd filozofia și medicina la München, Jena și Berlin. Prima sa operă mai importantă, volumul de versuri *Prăbușire și triumf* (*Verfall und Triumph*), apărut în 1914, îl situează dînr-o dată printre poeții de frunte, drept un liric de avangardă al curentului expresionist. Imediat după izbucnirea primului război mondial începe intensă sa activitate împotriva războiului. În anul 1917, într-o poezie închinată Uniunii Sovietice, el este cel dintîi dintre poeții germani și printre primii scriitori ai literaturii universale care se aliază ideilor Revoluției din Octombrie. Din acel moment, el rămîne cel mai sincer, fidel și încercat prieten al Marii Țări a Socialismului. Încă în același an, el devine membru al ligii „Spartacus” și, mai tirziu, membru al Partidului Comunist German. Luptător în rîndurile acestui partid, el devine inițiator și deschizător de drum în noua literatură revoluționară a clasei muncitoare germane. În opera sa, el continuă și cultivă cele mai bune tradiții umaniste ale clasicismului german, plămădînd în formă perfectă, dar în grai popular, pe înțelesul tuturor, viața și trăirea, năzuința și lupta poporului muncitor. Ca atare, el se îndepărtează total de metodele formaliste ale

expresionismului și face din conținutul fundamental uman, motivul capital al poeziei sale. Becher a izbutit aceasta — așa precum Walter Ulbricht a arătat în necrologul rostit la moartea poetului — „fiindcă era însuflețit de o dragoste autentică și vie pentru oamenii patriei sale, pentru omul simplu german, provenit din popor”.

În anul 1924 i se intentează, în urma apariției unei culegeri de poezii și a unui roman, un proces pentru tentativă de înaltă trădare. În urma protestelor internaționale, procesul a fost mai întâi amânat, iar mai târziu, scos complet de pe rol. Atunci a scris Maxim Gorki, în protestul său împotriva acestui proces: „Nu există mulți oameni talentați. Europa celui de al XX-lea secol îi produce cu zgîrcenie. Johannes R. Becher este, în primul rînd și înainte de toate, un om talentat!” În anul 1927, Becher vizitează pentru prima oară Uniunea Sovietică. Această vizită avea să reprezinte pentru dinsul un eveniment copleșitor, care-i va lăsa o impresie de neșters. Prelucrarea poetică a acestei impresii l-a preocupat tot timpul. Mai întâi, ea și-a găsit expresia în lucrarea literară *Marele Plan* (Planul cincinal), care constituie prima încercare în literatura germană de a aborda problemele construcției socialiste. Această lucrare, dramatizată, a fost jucată la Berlin, în jurul anului 1930.

În anul 1933, Becher a trebuit să părăsească Germania. El pleacă prin Cehoslovacia în Franța, unde desfășoară o foarte intensă și eficientă muncă propagandistică antifascistă. În anul 1934, din pricina luptei sale duse împotriva lui Hitler, națiștii îi retrag cetățenia. În 1935, Becher se stabilește în Uniunea Sovietică, unde devine editorul și redactorul-șef al revistei „Internationale Literatur, Deutsche Blätter”. El rămîne în Uniunea Sovietică timp de 10 ani, pînă în 1945, cînd se termină cel de al doilea război mondial. După întoarcerea sa în patrie, Becher preia funcțiuni importante, în cadrul procesului de regenerare spirituală, morală și politică a poporului său. El devine președinte al „Kulturbund”-ului — Liga culturală pentru reinnoirea democratică a Germaniei —, membru al Academiei Germane a Artelor, membru al Consiliului Mondial al Păcii, iar mai târziu, președinte al Academiei Germane a Artelor, deputat al Camerei Populare și ministru al Culturii. Înaltele cinstiri de care s-a bucurat sînt o mărturie a cu totul deosebitei prețurii a activității sale, atît în țară cît și peste hotare. El a fost distins de două ori cu Premiul Național, clasa I, pentru operele sale alese și pentru imnul național german (1949

și 1950); de asemenea, i s-au conferit și titlul de doctor *honoris causa* al Universității „Humboldt” din Berlin (1951) și Premiul Internațional pentru Pace „Stalin” (1952).

Ar fi extrem de greu de a contura în cîteva rînduri fie chiar tangențial, însemnătatea operei lui Johannes R. Becher și valoarea ei. O culegere reprezentativă provizorie, în șase volume, cuprinde doar un fragment din opera sa completă — dedicată în întregime omenirii muncitoare și luptătoare — și anume: poezii, dintre care multe au devenit cîntece populare sau, unele din ele, ca: „Ghetuțele de copii din Lublin”, au dobîndit celebritate mondială; romanul *Bun rămas* (Abschied), cuvîntări, eseuri și însemnări.

Ca dramaturg, Becher a activat mai puțin, dar nu fără succese foarte promițătoare. Am menționat mai sus prelucrarea dramatică a poemului *Marele Plan* reprezentată la Berlin în anul 1931. Această piesă a constituit un oratoriu scenic și a fost jucată de către formația „Junge Volksbühne”, în sălile de tenis din piața „Fehrbelliner”, cu concursul unui cor alcătuit din 300 de muncitori-cîntăreți. Această reprezentație poate fi considerată ca o piatră de hotar în istoria teatrului progresist din Germania, înainte de a se fi declarat ciuma fascistă. Din păcate însă, acest început plin de perspective a fost înăbușit curînd de către barbaria nazistă.

Într-un anumit sens, și *Bătălia de iarnă* (Winterschlacht) e un „oratoriu scenic”, pe care Becher l-a scris în timpul celui de al doilea război mondial, în îndepărtatul Tașkent. Această piesă este un document literar de un efect zguduitor și arată transformarea sufletească și morală a soldatului german în timpul bătăliei de iarnă la porțile Moscovei. Într-o anumită măsură, poetul anticipează așadar înnoirea omului german, ceea ce va deveni mai târziu propria sa dorință cultural-politică. *Bătălia de iarnă* s-a mai jucat în timpul războiului în Mexic, apoi în anul 1952 la Praga, pusă în scenă de către renumitul regizor ceh, Burian. Piesa a mai fost jucată la Lipsca și, în sfîrșit, în 1954, la „Berliner Ensemble”, sub regia lui Brecht, totdeauna cu un răsunător succes. Totuși, în ciuda acestui succes — cu excepția piesei *Portretul fîhrerului*, ne-jucată pînă acum — nu s-a mai ocupat de genul dramatic.

Dar și puținul pe care l-a dăruit scenei este îndeajuns pentru ca teatrul să păstreze vie amintirea acestui om, poet și luptător.

Alfred Margul-Sperber